

holm blev saa ifølge denne Ejers og hans Hustrus Ønske omdannet til en Anstalt, om hvilken det blev fastslaaet, at den skulde virke til Kulturens og Oplysningens Fremme i vort Land. Det siges i Gavebrevet, at man skænker Gaard og Gods til en lærd Skole for menige Ædlingers og andre ærlige Mænds Børn i Danmarks Rige. Fundatsen er af 23. Maj 1565 — det er den Dag, den blev stadfæstet af Kongen, og det er for saa vidt den gamle Ordning, der bygges paa den Dag i Dag. Imidlertid er der i 1849 sket det for det danske Samfund betydningfulde, at der blev indført en fri Forfatning, vi kom bort fra det enevældige Kongestyre, og om det end i Fundatsen siges, at Skolen fremdeles skal bestyres af Folk, der paa en eller anden Maade kan siges at være Ætlinge af Herluf Trolle og hans Hustru, er det aldeles ikke blevet fulgt, idet den i sin Tid meget fremragende Politiker, Statsminister C. Hall i en meget lang Aarrække var Skolens Forstander; det var netop denne forhenværende Minister, der i 1888 afløstes af den for nylig afdøde Forstander, Lensbaron Reedtz-Thott til Gaunø.

I en af de første Taler, det faldt i min Lod at holde i Folketinget for snart 18 Aar siden, omtalte jeg denne Skole, dette Gods og denne Stiftelse, og pegede paa Nødvendigheden af, at man i nogen Grad fulgte Trit med Udviklingen, indførte Reforme, som Offentligheden allerede længe havde ventet. Jeg har i dette Arbejde baade modtaget Støtte og mange Opfordringer fra Folk fra de forskelligste Lejre, baade i min Valgkreds dernede og fra andre Egne af Sydsjælland, jeg tør ogsaa sige fra andre Egne af Landet, til at søge at paavirke Statsmagten og navnlig Regeringen til at foranledige, at Skolen og dens Virksomhed blev reformeret. Det var netop i Henhold til en saadan Opfordring, at jeg for ca. to Aar siden, i Forstaaelse ikke mindst med Venstrepartiet, det nuværende egentlige Regeringsparti, søgte en Samtale med nuværende Statsminister Neergaard og bad ham, da det efter menneskelig Beregning kunde ventes, at der snart vilde ske et Forstanderskifte, have for Øje, at der blandt alle Partier dernede var et stærkt Ønske om, at Reformerne maatte komme, naar den gamle Forstander før eller senere trak sig tilbage. Ministeren tog meget venligt paa Sagen, var meget interesseret i Spørgsmaalet og lovede at forelægge Sagen i et Ministermøde. For at faa Klarhed over, hvorledes det var gaaet med Sagen efter denne Henvendelse, fik jeg

Spørgsmaalet bragt frem til Samraad i forrige Rigsdagssamling baade overfor Kirke- og Undervisningsministeren og overfor Justitsministeren. Justitsministeren, der ogsaa var interesseret, lovede mig at undersøge, om Fundatsen indeholdt nogen Hindring for, at Skolen blev lukket op for Befolkningen dernede, det vil sige fik Pligt til at modtage Elever udefra, navnlig fra den ret store By Næstved og nærmeste Omegn, som her er særlig interesseret, til Undervisning, uden at de skulde være tvunget til at bo paa Skolen. Den højtærede Justitsminister kom til det Resultat, at der ifølge Fundatsen intet var til Hinder for at lukke Skolen saaledes op. Den højtærede Undervisningsminister har, hver Gang jeg har talt med ham om Sagen, baade i og udenfor Finansudvalget, vist den stor Interesse, og jeg har haft det Indtryk, at han egentlig delte de Ønsker, Befolkningen dernede nærer.

Saa kom imidlertid for ikke mange Uger siden den overraskende Udnævnelse af den nye Forstander, idet der, som man ved, udnævntes en Søn af den afdøde Forstander, nemlig det ærede Medlem af dette Ting, Hr. Reedtz-Thott. Det er mig bekendt, at den nye Forstander ønsker fuldt og helt at træde i Faderens Fodspor med Hensyn til Styrelsen af Herlufsholm. Det forekommer mig, at Offentligheden her maa have nogen Interesse og have en Ret, som ikke helt kan afvises af en Forstander, der i denne Sag føler sig fuldkommen suveræn. Jeg mener, at Tiden og Udviklingen maa have medført, at nu maa de længe attraaede Reforme komme, selv om Afløseren af den gamle Forstander synes at dele det gammel-dags Syn paa Tingene. Det er mig bekendt, at der fra Sogneraad i Sydsjælland, fra Næstved Byraad og fra mange Sider er fremsat Henvendelser om at opnaa Reforme i den Retning, jeg her gør mig til Talsmand for, og den nye Forstander bliver sikkert nødt til, hvis Regeringen da vil medvirke dertil, at optage en alvorlig Forhandling om Reforme og skride til deres Gennemførelse.

Det er dog virkelig ikke private Midler, der her virkes med. Jeg peger paa, hvorledes dette Gods gennem Tiderne er blevet rigt, fordi der var lagt store Byrder paa Egnens Befolkning, Skatter, som man uden videre indkrævede. Og hvis man vil anføre, at den Gave, som Herluf Trolle gav, var hans retmæssige Ejendom, maa man dog ikke glemme, at de Penge, hvorpaa Virksomheden er skabt, er Penge, som Egnens Befolkning faktisk har fremskaffet, og jeg